

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu Romanu ese Duminec'a si Joi'a, la fie-care d'oué septemani cu adausulu Foisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cátra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pre ann 7 fl. v. a., iar pre o jumetate de ann 3 fl. 50 cr.

Nr. 55.

ANULU XXV.

Sibiu 1426 Iuliu 1877.

Pentru celelalte párti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu ann 8 fl., iera pre o jumetate de ann 4 fl. v. a. Pentru strainetate pre ann 12 fl., pre o jumetate de ann 6 fl. v. a. Inserterele se platescu pentru antái'a óra cu 7 cr. sírulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Resbelulu.

Sibiu, 13/25 Iuliu.

In actiunile beligerantiloru a intratu o pauza. Acésta pauza sa o folosimu pentru a ne orientá despre positiunile armatelor.

Armat'a rusa s'a impartitu in patru despartieminte mari. Corpulu XIV cu párti din corpulu VII sub comand'a generalului Zimmermann a trecutú Dunarea pe la Macinu, a ocupatu Cernavod'a si mergu spre quadrilaterulu Silistri'a, Varn'a, Siuml'a, Rusciucu. Aceste dóue corpuri forméza aríp'a stánga. Corpulu XII si XIII sub comand'a Marelui príncepe mostenitoriu, asediaza Rusciuculu. Párti, din corpurile VII, X si XI sub comand'a marelui príncepe Nicolau operéza la Tirnova si au esmisu ariergard'a preste Balcanu. Corpurile sub comand'a marelui príncepe mostenitoriu si a marelui príncepe Nicolau forméza centrulu. Generalulu Krüdener comandéza corpulu IX si are misi'a a operá in Bulgari'a de vestu. Elu forméza aríp'a drépta, a luatú Nicopolea si va asediá Vidinulu. Tóte trupele la unu locu suntu de 320,000 mii soldati, dintre care vre-o 40,000 se mai afla pe pamentu romanescu. Remánu dar' pentru Bulgari'a 280,000, si déca vomu scadea si necombatantii, vre-o 240,000 soldati. 50 mii forméza aríp'a stánga (Dobrugea), 165,000, centrulu (Rusciucu, Ternov'a) si 25,000 aríp'a drépta (Nicopolea).

Turcii au in triungiulu Rusciucu—Turtucaia—Varn'a vre-o 100,000 soldati, in triungiulu Silistri'a—Madjigde—Varn'a vre-o 50,000 soldati, ér' in aríp'a stánga la Vidinu, Sofi'a, Nis si in strimtorile Balcaniloru cu totulu 70,000 dimpreuna cu trupele din Albaní'a. In sfersitu la Adrianopole suntu 10,000 soldati. Astfelu tóte trupele turcesci la unu locu suntu de 230,000 soldati intre care 150,000 in cadrilateru. Corpurile din aríp'a stánga (dela Vidinu si Nisui) au pána la Ieni—Saghr'a si Tirnov'a cale de 15 dile. Corpulu de Adrianopole intaritu prin trupele turcesci din Muntenegru trebuie iescu sa apere acestu orasiu si calea la Constantinopolea. Din trupele din cadrilateru se detaséza vr'o 10,000 soldati pentru fortaretie si lini'a Dunarei astfelu incátu lui Mehemed-Ali nu-i remánu pentru operatiuni, decátu 100,000, dintre care 20,000 nu suntu combatanti.

Comparendu aceste positiuni si cifre, rezultatulu finalu alu resbelulu din Bulgari'a nu mai póte fi indoelnicu.

In ajunulu luptei ce are sa se dea la Rusciucu, descrierea acestei cetáti si a importantiei sele din punctu de vedere militar nu póte fi lipsita de interesu; de acea estragemu dintr'o corespundintia a diuarulu „Times“ urmatórele:

Rusciuculu e capital'a vilaetului Bulgariiei dunarene si are in tempu ordinaru, o poporatiune de 10,000 locuitori, compusa in proportiuni aprópe egale de turci, bulgari, evrei si vre-o 8000 straini. Positiunea-i naturala a datu acestu orasiu o mare importantia militara care a crescutu multu in anii din urma prin construirea drumulu de feru Rusciucu—Varn'a. Aperárele lui se compunu dintr'unu zidu incun-

giuratoriu si dintr'o seria de lucrári inaintate despartite. Zidulu de incungiarare face fatia Dunarei si se compune din unu-spre-diece fronturi bastionate cu cortine proportionalu scurte. Siantulu are o largime de 50—60 picióre (2 metri 74). Povernisiurile suntu de zidu. Bastiónele suntu armate de câte patru tunuri, intre cari e celu multu unu de calibru mare.

Lucrările de aperare incungiaru orasiulu si cetatiu'a propriu disa cu unu felu de o a dóu'a cingátore, séu semi-cercu, incependu dela Dunare si sfersindu-se la Dunare. Aceste lucrári, afara de Levent-Tabi'a, suntu de pamentu. Ele suntu in numeru de 19, dar' numai optu suntu incungiarate de siantu si merita numele de lucrári inaintate independinti; celelalte suntu simple redute construite in graba in septamánile din urma, spre a inchide locurile góle dintre intaririle principale.

Positiunea loru e aprópe acést'a: trei suntu situate intre Dunare si drumulu Rusciucu—Ternov'a si dintre acestea fortulu Carantinei e celu mai insemnatu. O lucrare incungiarata cu siantu se gasescu pe drumulu susu mentionatu si riulu Lom. Intre acést'a si drumulu Siumlei, pe inaltimile ce se intindu paralelu cu Dunarea, e unu siru de siette forturi, dintre cari Levent-Tabi'a si Grasn'a suntu cele mai mari si mai de temutu. Intre drumurile cátra Siuml'a si Silistr'a trespre-diece, intre cari cele mai insemnate suntu Ceverli si Bagli-Tabi'a; si in fine, intre Dunare si drumulu Silistrei, suntu siese, intre cari celu mai insemnatu e Maratinu-Tabi'a.

Lucrările isolate suntu armate dupa dimensiunile si importantia loru relativa, dar' nu e nici unulu care sa aiba mai putienu de patru tunuri. Levent-Tabi'a are siette-spre-diece, intre cari siette Krupp dintre cari unulu e de unu calibru de 23 centimetri. Numerulu totale alu tunurilor din positiunile inaintate e de 170, dintre cari 40 au fostu fabricate de Krupp; intre acestea suntu 13 de unu calibru de 17 centimetri.

Chei'a fortaretiei e la Sary-Bajer pe inaltimea unde e construitu fortulu Levent-Tabi'a. Cándu acésta inaltime va fi perduta, Rusciuculu nu se va mai putea tienea.

Se scie ca Giurgiulu e ciuruitu si derimatu totalu prin bombardarea din lun'a trecuta. Turcii, dupa cum se constata acum, a bombardatu acestu orasiu inofensivu nu din consideratiuni strategice, ci numai din poft'a de isbándi. Eata ce scrie corespondentulu diuarulu „Times“, care a asistatu la bombardare:

„Se presinta o cestiune care trebuie sa fia discutata cu franchetia si la care trebuie sa respundemu cu onestitate: turcii, tras'au ei cu sciintia asupr'a casei deasupr'a cári'a fálfaiá drapelulu „Crucei rosii“? Din nefericire pentru omenire, asupr'a acestu punctu nu mai póte fi nici o indoiéla. Spitalulu e la média-di si drapelulu, in totu tempulu bombardárei, a fostu desfasuratu de ventu in unghiu dreptu cu radele sórelui, drapelulu si edificiuulu trebuie prin urmare sa se fi vedutu, de óre-ce erá isolatu, si turcii 'lu vedau de susu in josu, fiindu-ca ocupau o positiune mai inalta.

„Obusele ce l'au isbitu erau ele

retacite, séu tramise din intemplant'e? Amu numeratu cinci-spre-diece locuri in fatia d'a unde au isbitu bombe intregi. Nici o alta casa, afara de biurulu telegrafulu, n'a fostu lovita atátu de greu. Ce insemnéza acést'a? Rusii dicu ca atátu aici cátu si mai susu pe riu inimicii radica semi-lun'a rosia in locurile unde construiescu baterii pre cari le presupunu ascunse. Adeverulu e ca nu suntu baterii in apropiere de Giurgiu; orasiulu chiaru e cu totulu deschisu si fára lucrári, nici ofensive, nici defensive.

Bateriele rusesci cari bombardéza Rusciuculu erau la o mare distantia de Giurgiu si n'au indreptatu nici o lovitura in contr'a orasiului: acést'a o spunu oficierii si nici unulu din cei ce au observatu lupt'a n'a descoperitu sa se fi trasu vr'o lovitura in acésta directiune.

Déca incepemu prin asemeni fapte la ce vomu ajunge cu tempulu? La selbatice represalie. Resbelulu e déjá destulu de cruđu in tóte casurile; dar' rusii dorescu a probá ca sciu sa faca resbelu europénu dupa principiile moderne si se marginéscu reulu atátu cátu e cu putintia, pentru acei cari suntu siliti a se luptá.

„Amicii turciloru aru trebui sa incerce a-i convinge ca se gasescu la bar'a Europei, ca ómenii independinti voru insotí armat'a rusa cá corespundinti si voru nará de sicuru adeverulu asiá cum 'lu vedu in tóte dilele.“

Acést'a s'a si facutu: corespundintii cátoru—va diare, presinti la bombardarea Giurgiului au inchieiatu unu procesu, verbale in care constata faptele la cari au fostu marturi oculari, si le dau in judecat'a opiniunei publice europene. Éca acelu procesu verbale:

„La 12/24 Iuniu, in tempulu luptei de artileria ingagiata intre bateriele rusesci asiediate afara din orasiu si cele din Rusciucu, dóue din aceste din urma, cari nu luau directu parte la lupta, s'au pusu sa bombardeze orasiulu, care e fára aperare si au alesu cá tienta edificiele protegiate de drapelulu „Crucei rosii“, cá gimnasiulu, in care erá instalata o ambulancia si spitalulu orasiului. Prob'a despre acést'a se póte gasi chiaru in urmele ce au lasatu proiectilele turcesci; amu numeratu dóue-diece si trei sparturi pe faciada gimnasiului care da spre Dunare; celelalte edificie ce au suferitu mai multu suntu tocmai acelea cari se gasescu in vecinatate. In ceea-lalta directiune, proiectilele au cadiutu tóte impregiurulu spitalulu.

„Observándu in persóna bombardarea in tóta durat'a ei, credemu ca trebuie sa constatámu aceste fapte in presintele procesu verbale si sa le certificámu prin semnaturile nóstre.“

„Nicolau Kazazin, corespundinte alu „Timpulu nou“: Michailu Teodorof corespundinte alu „Gazetei rusesci“; Nemirovici Dantchenken, corespundinte alu „Noulu secolu“; Carrick, corespundinte la „Skotsmann“ dela Edimburg, S. Brackenbury, corespundinte militarulu diuarulu „Times“.

In fine, eata ce cetimu in „Le Nord“ asupr'a acestoru fapte:

„Resulta intr'unu modu vedutu din tóte aceste estrase imprumutate dela marturi oculari si impartiali, ca turcii fára provocare si fára scopu au bombardatu si distrusu Giurgiulu, orasiu deschisu si inofensivu. In fati'a acestui actu, trebuiá óre sa s'astepte ci-

ne—va cá Rusciuculu sa fia crutiatu? Proiectulu de regulamentu pentru usurile resbelulu, prezentatu in 1874 de cátra guvernulu rusescu, la conferinti'a dela Bruxelles, si in marginile cáruia a declaratú dela inceputulu luptei ca 'si va restringe operatiunile militare, n'a creditu ca póte interdice pe deplinu dreptulu de represalie, nici dreptulu de a bombardá orasiile intarite, escludiendu inse formalu bombardarea orasielor deschise. Si sa observámu, ca cu tóta mantienerea acestoru triste, dar' necesare rigori, noulu codice rusescu a fostu criticatu cá restringendu prea multu libertatea de atacu si aperarea, si ca n'a fostu ratificatu de guvernele europene. Déca autoritátele turcesci din Rusciucu aru fi avutu cea mai mica grija de a crutiá pe locuitorii orasiului de urmárele flagelului ce ele deslantuisera asupr'a loru, nimicu nu le erá mai lesne decátu de a le insciintiá la tempu si de a le asiediá mai departe de batai'a tunulu rusescu, de óre ce comunicatiunile erau cu totulu libere. Déca comandantele militarulu turcescu nu s'a temutu de a luá asupr'a si, printro purtare contraria dreptulu gintiloru, respunderea acestoru conscientie desastrose, erá datoriu a veghiá cá poporatiunea civila sa nu suferu celu putienu in siguranti'a-i personala.

Inaintea adunárei generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporulu románu.

In 5 Augustu st. n. Asociatiunea va tiené la Blasiu a XVI adunare generala. Nu esagerámu, déca in fati'a impregiurárilor actuale dámu acestei adunári o insemnatate fórt'e mare. La Blasiu se va decide despre sórtea Asociatiunei, ca adeca are ea sa devina o institutiune in folosulu poporulu románu, séu are sa remána o formalitate góla fára nici unu folosu practic. Constatámu cu mare placere, ca dela adunarea din urma tienuta in Sibiu, din diferite párti s'a incercatu a se dá Asociatiunei nóstre mai multa viétia. Vedemu astadi elaboratu regulamentulu pentru infintiarea sectiuniloru sciéntifice, si regulamentulu pentru realisarea scopulu Asociatiunei. Ambele aceste regulamente, déca voru fi primite, voru servi dreptu fundamentu pentru o lucrare seriósa si urmata de rezultate imbucurátore. Deci dela adunarea dela Blasiu va aterná primirea séu respingerea acestoru regulamente, viétia séu mórtea Asociatiunei.

Inse nu este destulu a creá legi, cáci ele numai pe hártie n'aducu nici unu folosu. Legile nou create trebuie si esecutate. La esecutare se receru barbati, cari nu numai au vointi'a, dar' si capabilitatea de a lucrá. Nici unu omu nu intrunesce atátea insusiri in sine, cá sa póta pási pe tóte terenele culturei omenesci cu aceea si siguritate. Unulu desvólta facultátile sele mai multu intr'o directiune altii mai multu in alt'a. Deci este folositoriu atátu pentru societate cátu si pentru particulari, déca fia-care se chiama acolo, unde scie si póte lucrá mai bine. De acea nici odata unu doctoru in drepturi, si fia elu chiaru autoritate in specialitatea sea, nu-lu vomu pune antistele unui — spitalu, cáci cu tóta sciinti'a sea mare, nu va scí sa vindece nici cea mai neinsemnata bóla. De acea,

nici odata, cându vomu voi a construi unu drumu nou in tiéra, nu vomu consultá o comisiune de — filologi. Totu din aceste cause este lucru prea firescu, cá in fruntea unei societáti, cari tientesce la progresulu româniloru in cultura si literatura trebuie sa fia unu barbatu literatu, si fiindu-ca Asociatiunea este unic'a societate ce o avem, in fruntea ei trebuie sa stea celu mai insemnatu barbatu literatu, ce-lu avem. Chiemarea presidentulu a unei societáti literare nu este numai a conduce adunárele si a trage din cându in cându cu clopotielulu, ci este cu multu mai inalta, adeca a representá in afara cu tóta sciinti'a sea literara societatea. Asemene si comitetulu, care conduce societatea in tóta lucrarea sea, nu póte corespunde, déca este compusu de barbati, pentru cari terenulu literaru si culturalu este o terra incognita. De óre-ce trieniulu functionariloru Asociatiunei espira cu acestu anu adunarea generala dela Blasiu va avé a alege noi functionari, apelámu la bunulu simtiu alu publiculu si accentuámu in modu deosebitu insemnatatea actulu electoralu. Dorimu, cá interese personale, si „conjuncturile politice“ sa remána cu totulu desconsiderate la alegerile noiloru functionari ai Asociatiunei si dorimu a vedé la fia-care functionariu alesu insusirile neaperatu de lipsa, adeca capabilitatea si vointi'a de a lucrá.

Repetimu, in mánile adunárei dela Blasiu zace sórtea Asociatiunei.

Câte-va cuvinte asupr'a stárei economice a Bulgariiei.

Comerciulu care nu póte prosperá decátu intr'o tiéra unde agricultur'a si industri'a produc multu, trebuiá sa se resintia de starea de inapoiere a productiunei bulgare. Inainte vreme multu putienu comerciulu ce se facea, erá in mán'a turciloru cari paru a avea mai multa aplicare pentru acésta ocupatiune decátu bulgariiei. Cu tóte acestea, de câti-va ani, bulgariiei s'au aplicatu la comerciulu cu multu succesu; relatiunile loru cu tierile vecine se inmultiescu pe fia-care anu.

Intru cátu privesce cifr'a la care se urca afacerile comerciale pentru Bulgari'a n'amu pututu dobendí nici o informatiune deóre-ce in publicatiunile turcesci facute in limb'a franceza cu ocaziunea espositiuniloru internatiunale, aflámu cifr'a pentru totu imperiulu. Ori-cum aru fi in sa, comerciulu bulgaru de importatiune si esportatiune nu póte fi intemeiatu, de óre-ce pentru tóta Turci'a se urcá in 1864—1865 la 316,674,700 lei pentru esportatiuni, cifre atátu de mici pentru unu imperiu atátu de vastu ca de abia vine cui-v'a a pune temeiu pe densele.

Pána mai acum cátu-va tempu, miscarea comerciala nu numai in Bulgari'a dar' in tóta Turci'a lángediá mai preste totu anulu; comerciantii si fabricantii asteptau tergurile ce se faceau in unele localitati preste anu pentru cá sa póta desface marfurile lor. Intre tóte tergurile celu mai vestitu erá acel'a ce se tiené la Usungiov'a tergu cunoscutu si de cátra comerciantii nostri cari, dupa vreme, duceau marfa in acésta localitate. Usungiov'a este unu orasielu cá de trei mii suflete situatu intre Filipopole si Adrianopole. Tergulu se tiene in acésta localitate in lun'a lui Septemvre. Preste cinci-dieci de mii ómeni, bulgari, greci, turci, románi, persani, austriaci, rusi, israeliti se intalneau la acésta epoca in tergu de Usungiov'a. Consulii diferiteloru puteri se aflau de fatia pentru a priveghiá la interesele supusiloru respectivi.

Economistulu Blanqui spune, ca l'a impresionatu fórtu multu splendórea unor'a dintre comerciantii ce se aflau la acestu tergu insemnatu, si in specialu unu negutiatorulu român care avea o magasiu cu blanarii superioare

in bogatia si asortimentu celoru mai frumóse stabilimente din Parisu si Londonu. Blanurile sele cari aveau o valóre de preste 1,500,000 lei, erau asiédiate intr'unu feliu de desagi mari de piele, acoperiti cu capace cá nisce portofoliuri. Economistulu francesu se felicitéza despre primirea indatoritóre ce i s'a facutu de negutiatorulu român. Disele lui Blanqui nu ne surprindu, deóre-ce cu totii scimu ca cojocari'a nóstra se bucurá in trecutu de o reputatiune mare.

Tienuta intr'o stare de inapoiere, cu tóta dorinti'a sea de a merge inainte, Bulgari'a a remasu óre-cum straina de acea suflare care impinge spre progresu tóte popórele crestine. Si cu tóte acestea, nimeni nu póte contestá ca poporulu bulgaru are insusiri pretioase; ca arde de dorinti'a de a se bucurá de nenumerate conchiste ale civilizatiunei moderne. Norocirea ca provedinti'a pare in fine ca s'a înduratu de acésta nenorocita natiune; ca terminulu suferintieloru sele s'a sfersitu si o era nóua incepe pentru dens'a. Nimeni mai multu decátu noi románi, nu se bucura de acést'a, fiindu ca si noi amu pomenitu dela parintii nostri ce va sa dica a cadea sub jugulu turcescu. Si chiaru pána astadi, cu tóta autonomi'a de care se bucura tiér'a nóstra dupa tractatele incheiate intre domni románi si sultanii otomani, putiene neajunsuri datorimu fostei nóstre suzerane? Fost'a vre-o ocaziune cându sa póta a ne stá in potrivá si a ne umilí, contr'a tuturor drepturiloru nóstre cá sa nu se folosésca de dens'a? Apoi déca noi cari eramu autonomi si ne-amu resimtitu in desvoltarea nóstra economica din caus'a indaratniciei Portiei, cum nu s'aru fi resimtitu natiunea bulgara redusa la stare de parte integranta a Turciei? Norocire ca ór'a emancipárei acestei frumóse tieri a sunatu, ca in curendu natiunea bulgara, libera si stapána pe sine, va dovedí Europei ca merita o sórte mai fericita decátu aceea pe care o îndura cu atát'a rabdare de suntu atátea vécuri.

Vorbindu cu persóne de óre-care insemnate científica asupr'a stárei economice a Bulgariiei si staruindu in parerea mea ca caus'a stárei de inapoiere a acestei tieri trebuie se imputata dominatiunei turcesci, mi s'a obiectatu ca din contra, turcii nu suntu vinovati in acésta privintia; ca déca populatiunile crestine din imperiulu otomanu nu se afla intr'o positiune inflorita, caus'a suntu ele insile; ca despre partea turciloru puteau sa ajunga la celu mai inaltu gradu de cultura. Ori-ce amu dice pentru intempinarea unei acusatii nemeritate de cátra natiunea bulgara, s'aru putea tacsá de pareri passionate. Pentru acestu sfersitu, preferimu a su-pune la cunoscinti'a lectoriloru nostri parerile ómeniloru cari au caletoritu in Turci'a si cari prin natur'a specialitátei loru erau dispusi a judecá lucrurile cu tóta nepartinirea dorita. Intre acesti'a, vomu citá mai întâiu pe ilustrulu economistu Blanqui, cáre a caletoritu in Bulgari'a pe la anulu 1841. Sa nu ni se obiecteze ca de atunci pána astadi turcii s'au schimbatu, cáci, déca cum-va va fi fostu vre-o schimbare, numai in bine nu s'a facutu. Afara de óre-care mici schimbári, turcii de acum sémena cu cei de acum 40 de ani.

Eata cum ne arata Blanqui in urm'a cároru impregiurári a caletoritu in Bulgari'a:

„Pe la mijloculu anulu 1841, in urm'a óre-cároru esactiuni financiare mai aspre dupa cum se obicinuiá, o parte din populatiunile crestine ale Bulgariiei se ridicá contr'a turciloru. Acésta miscare, reu combinata, fu nabusita indata de forti'a militara, déca se póte onorá cu asemenea nume, bandele de albanezi pe cari guvernulu Portiei se silí a le napustí asupr'a insurgentiloru. In tempu de mai multe

septamáni, nenorocit'a Bulgaria fu trecuta prin focu si prin sânge de cátra aceste órde selbatice, si sgomotulu despre pustiirile loru resuná indata in tóta Europ'a crestina, ale cárei'a cabinete se concentrasera de curendu intr'unu modu atátu de invederatu in favórea imperiului otomanu. Franci'a se arata fórtu preocupata despre acést'a, si cu acésta ocaziune, ilustrulu meu confrate la institutu, domnu Ghizot, ministru alu afaceriloru straine, doritoriu de a cunósce adeverat'a stare a lucruriloru, 'mi facú onóre de a-mi propune sa me ducu a me incredintiá chiaru la fati'a loculu, strabatându Turci'a de Europ'a in cea mai mare a sea lungime, dela Belgradu pána la Constantinopole.“

Dupa ce Blanqui caletorise dela Belgradu pána la Nis'a (Nisiu), facuse cunoscinti'a la Vidinu cu Husein-pasi'a imperturbabilulu destructoru alu ianiceriloru; dupa ce constatase prin elu insusi suferintiele bulgariloru, eata cum se esprimá in momentulu plecárei sele dela Nis'a:

„Europ'a care se intereséza atátu de multu de caus'a sclaviloru negri, nu scie de ajunsu ca esista la portile sele, si se póte dice in sinulu seu, preste siepte milióne de ómeni crestini cá si noi, cari suntu tratati de cáni in calitatea loru de crestini, de cátra unu guvernulu, prelânga care tóte puterile crestine au ambasadori acreditati! Europ'a nu scie de ajunsu ca in momentulu de fatia, nu se afla in Turci'a o singura femeia crestina, a cárei onóre sa nu depinda de capritiulu celui dintâiu musulmanu cáru'i va avea nenorocire sa placa! Europ'a nu scie ca turcii intra cându le place in cas'a unui crestinu, si iau totu ce le convine; ca plângerea este mai primejdíosa decátu resistenti'a, si ca cele mai simple garantii acordate celui din urma dintre ómeni in tierile cele mai inapoiate, aru fi favori imense pentru Bulgari'a.“

N'amu spusu inca totu, si negresitu ca n'amu vediatu totu. Preste putienu voiu aretá crestini luati cu sil'a si fortiați cu biciulu cá sa-mi tárasca trasuru fára voi'a mea; voiu descrie comerciulu cu sclavele la Constantinopole; amu de complectatu aceste tablouri sinistre.

Pastreze-se imperiulu otomanu, déca menitiunea sea este necesaria pácei Europei; in sa administratiunea sea sa fia cu totulu reformata pentru onórea nóstra de crestini si de popóre civilizate. Regimulu la care suntu supusi bulgari, este o insulta permanenta pentru guvernele europene, dupa cum erá regimulu pirateriei in Alger, inainte de conchist'a nóstra. Unu singuru cuventu aru fi de ajunsu pentru a pune unu sfersitu acestui scandalu: cându 'lu va pronunciá Europ'a? S'a facutu atátea coalitiuni pentru interesulu politicu, nu s'aru putea óre face un'a si in interesulu umanitátei?“

Inainte de a intrá la Nis'a, orasiu locuitu mai multu de crestini, Blanqui descrie impresiunea ce i-a produsu unu monumentu inaltiatu de turci: „Inainte de a intrá in orasiu, vederea nóstra fu intristata prin aspectulu unui monumentu ingrozitoriu, care caracterisá intr'unu modu atátu de tristu starea sociala a tieri. Este o piramida quadrungulara trunchiata, in-crustata, de trei séu patru mii de hárci (craniuri) de crestini serbi care cadiura intr'o lupta contr'a turciloru in anulu 1816, si cu care fanatismulu musulmanu a facutu, chiaru la portile orasiului, acestu trofeu barbaru. Cele patru fetie ale monumentulu suntu acoperite, cá unu mosaicu, de mai multe mii de hárci lipite in zidu, dela temelia pána la verfu: Pietatea bulgariloru a luatú dejá câte-va sute din aceste hárci pentru a le ingropá; a mai remasu inse fórtu multe, de cari se tienu inca vitie de peru pe cari le bate ventulu. Acésta colóna triumfala este demna de unu poporu de cani-

bali; este cu greu de a nu fi cuprinsu de gróza la vederea acestui monumentu. Salutaiu cu respectu aceste remasitii ale crestineloru morti pentru aperarea patriei si religiunei lor; va veni póte o di, cându chiaru pe loculu unde se afla astadi aceste remasitii profanate, Bulgari'a va inaltá unu templu in memori'a lor.“

La Nis'a facendu cunoscinti'a cu Ismet-pasi'a guvernatoarele localitátei, Blanqui arata cum erau tratati crestini de acestu reprezentantu alu puterei otomane: „Se aflá in acestu momentu in sal'a de audientia unu nenorocitu raia care venea, presupunu, sa-i céra vre-o favóre séu dreptate. Raiau'a se pusese in genunchi dela usia si se tără astfelu cátra pasi'a care 'lu privea cu unu aeru dispreiunitoriu si superatu Óre in virtutea hatischeriffulu de Ghiulhan'a, 'i diseiu, acestu crestinu vine la d-ta táraindu-se pe genunchi? Pasi'a surise cu unu feliu de amaraciune si se marginí a-mi respunde: Fia-care tiéra 'si are obiceiurile sele.“

Osman Beiu, guvernatoarele dela Sofi'a, oferí ilustrulu economistu unu spectacolu analogu. Aflându-se la densulu, unu nenorocitu crestinu se infatisá in genunchi; dupa mai multe salutári indrasni sa dea o petitiune. Dupa ce acestu crestinu asteptá multu tempu, Osman Beiu surprinsu, vedendu petitiunea, o asverlí cu piciorulu strigându, cu tóte ca noi eramu de fatia: Ce este? „Ce voiesce acestu cáine?“ N'amu vreme sa me ocupu de trebile sale! si puse sa-lu dea afara pe data. Observându surprinderea mea, Beiu 'mi respunde cu o espresiune de celu mai mare dispretiu: acestu omu este o raia; óre asemenea ómeni aru fi tratati in Franci'a cu mai multa omenia?“ Fia-cine intielege surprinderea lui Blanqui audiendu aceste cuvinte esite din gur'a unui guvernatoare.

Pornindu dela Adrianopole spre Constantinopole, eata cum se esprima Blanqui asupr'a stárei in care se afla acea localitate: Intre Adrianopole si Khafsa, se afla numai cimitiruri; intre Khafsa si Eski-Baba si Ciatal-Burgas, totu câmpie si pustietate; totu pustietate intre Ciatal-Burgas si Karistiran!

„Este ce-va mai tristu decátu pusti'a: pe acésta cale fára asemenare intre dóue capitale, suntu nenumerate cimitiruri cari se afla in localitati pe unde nu se mai vede nici o locuinta omenésca. Ce insemnéza aceste cimitiruri? De cându suntu infintiate? Pentru ce óre esista aceste locuri de inmormentare, pe cându nu a mai remasu „nici o urma“ din satele cari le-au procuratu atáti morti? De unde provinu acesti morti? De unde s'au adusu acele mii de petri tumularii, intr'o tiéra unde abia gasesci o petricica pentru a o dá intr'o pasere? Eata contraste cari confunda imaginatiunea, si cestiuni fórtu interesante pentru economisti.“

(Va urmá).

Corespondintie particulare ale „Teleg. Rom.“

Lânga Temisiór'a, Iuliu 1877.

(Abusuri). Forulu publicitátei este celu mai puternicu factoru, care condamna ilegalitatiile si conlucra la estirparea lor.

Din acestu motivu grabescu a alergá si eu la forulu publicitátei inregistrându unele abusuri bisericesci, care mereu mereu amenintia biseric'a nóstra cu degenerare si regresu in desvoltarea ei.

Afara de Banatu-Comlosiu mai suntu in pártile nóstre banatiene si alte comune care de cátra mai marii lor din Aradu se vecséza si maltratéza in totu chipulu prin totu feliu de mijlóce, cu desconsiderarea tuturor legiloru nóstre bisericesci, intarite de sínóde si congrese.

Cei mai onesti preoti din protopopiatele banatene suferu persecuări crâncene, ba adese-ori chiaru si suspendare dela oficiu si beneficiu — cu desconsiderarea § lui 1 din instructiunea provisorie care demenda apriatu ca: „nici o persóna supusa jurisdictiunii bisericesci ori scolare nu pôte fi judecata fâra incheierea unui procesu disciplinariu, cu atât mai putienu pôte fi pedepsita“ etc. si apoi plane numai ex presidio: si tôte aceste se facu numai pre bas'a denuntiatiuniloru a unor spioni de profesiune, între care esceléza celu venitu aicea din Ardealu, si cârui'a unii 'i dicu magnificentie. Pre cându iérasu alti preoti despoiatu de idea mare a chiemârei lor, acusatî in diferite timpuri pentru bataie formala avuta cu poporeni, si documentata cu martori oculari si cu visum repertum, — protegiati inse de susu, totu-déun'a se absolvéza de crimele comise.

In cele mai multe comune alegerile se fortiéza din Aradu, si recurentii cari nu convinu placerei aradane, se intimidéza, ba se si oprescu, a nu recurá.

Se inscenéza in unele comune si chiaru deputatiuni spre a escure la Aradu, unde apoi acolo se invatia cum si ce au de a face, — ba li se da putere a caletóri chiaru pe banii bisericesci pâna la Aradu, spre a spriginí si ajutá atare scopu infalibilu tiesutu pe acolo.

In unele comune se face reductie, in unele nu, in altele iérasu se strica chiaru reducti'a dejá odata incheiata, — tôte numai asiá dupa cum vine mai bine la socotéla aradana.

In un'a si aceasi cauza se aducú dóue decisiuni consistoriale, ceea ce se pôte documentá prin acte formale; si déca cutéza atare preotu — citatu ex presidio pe la Aradu — a se provocá sermanulu la statutu si la lege, patiesce numai rusine.

Epistole private dela episcopu sbóra pe la unii si altii — instrumente probate si spioni rafinati, care apoi inzestrati cu putere de susu, punu tôte in miscare spre realizarea scopurilor tiesute. Aceste instrumente, 'si au respalat'a loru buna, cáci déca e preotu, tiene dóue parochii cu dóue biserici in dóue diferite comune, cá si d. e. par. Nicolau Petrescu, care cá preotu alesu inca in an. tr. pe parochi'a din Bucovetiu, mai tiene si astadi intrég'a parochia cu pamentu stola si biru, si in comun'a Remetea.

Pe scurtu, totu préintieptulu nostru consistoriu aradanu, se conduce astadi sub presiedinti'a episcopului de domni: Popoviciu Deseanu, Babesiu, Vasiciu, si intimulu secretariu Papp Ignatie; ei diregu destinele diecesei dupa drag'a voia a loru. A capite foetet piscis!

Fratiloru comlosieni servésca-le de consolare aceste aci insirate si aduse la forulu publicitáti, cáci acum se potu convinge ca mai au prin Banatu frati de aceasi sörte, cari inse-tosiéza dupa remediu.

Cato preotulu.

De pe tiermulu Crisiului rapede 20 Iuliu stil. nou. 1877.

(Alegerea de protopresviteru in tractulu Pestesiuului.)

Domnule redactoru! Interesarea ce o manifestati fatia de totu ce e romanescu, me face a sperá, ca corespundintiei mele, a cárei'a obiectu este discutarea unei cestiuni de interesu publicu romanescu, ive-ti dá locu in pretiuitulu diurnalu ce redigeati.

Diu'a de 29 Iuniu st. v. a. c., in care, dupa unu intervalu de vacantia mai de doi ani, la dorinti'a urgente a credinciosiloru, s'a efeptuitu alegerea de protopopu in tractulu Pestesiuului, a fostu o di de serbatóre pentru comun'a Tinodu, loculu de alegere. Inca inainte de sosirea tempului prefiptu, desu de diminétia, o multime de ómeni inundau stradele comunei, alergându

câtra sânt'a biserica, unde avea a se esecutá importantulu actu. Ér' la óra prescisa, largulu dinaintea biserice 'ti imprumutá unu aspectu orasienescu; ici o grupa de alegatori, cari doreau a rubricá voturile lor, mai incolo elit'a intelegintiei magiare din cercu, între care vedemu pe: contele Eugeniu Zichy dela Lugosiulu de josu, — Hraniczky, Csányi, Dr. Popanek etc.; in numeru considerabilu erá representata clas'a de josu a poporului magiaru din cercu. Curiositatea a atrasu chiaru si pe mai multi frati gr. cat. la acést'a solemnitate. Domnulu comisariu consist. descalecându a fostu intempinatu cu: „sa traiésca“, inceputulu actului s'a facutu prin „chiamarea duchului sântu“, esecutatu sub pontificarea dlui comisariu de 5 preoti, dupa finirea liturghiei dlui comisariu tiene o cuventare ocazionali; testulu acestei cuventári dorere neavendulu la mâna nu sum in placut'a puse-tiune a vi-lu putea comunicá, fia-mi permisu inse a observá ca vorbirea dlui comisariu a fostu o privire fugitiva dar' fidela preste trecutul biserice nóstre, elu a accentuatu liberal'a nóstre constitutiune, ce avemu de a o multamí mai nainte de tôte Majestáti Sele augustului nostru Imperatu si Rege Franciscu Iosifu I si apoi aceloru barbati tramisi de provedintia, cari nu au crutiatu ostenele si sacrificii pentru a scapá poporulu din robia. între acesti anteluptatori — dice dlui comisariu — „cá unu meteoru lucece pe orizontulu constitutiunii nóstre bisericesci: nemuritoriulu Archieppu si Metropolitu Andreiu Siagun'a. —

In urmarea acestei'a apoi sinod. prot. elect. constituindu-se se cetescu §§. referitori la actulu alegerei si se propunu de candidati dnii: Teodoru Filipu, actualulu adm. alu tractului si Iosifu Ves'a, preotu in Chisineu si asesoru consist. Dupa scrutiniu si numerarea voturilor se constata: ca dlui Filipu a intrunitu 36, é' dnulu Ves'a 22 voturi. Votarea s'a efeptuitu in cea mai buna ordine si déca dnii óspeti magiari nu aru fi influentiati in favorulu dlui Filipu resultatulu nici nu aru fi escitatu banuéli. — Chiaru acést'a impregiurare me face in sa observu, ca voturile dlui Filipu au sucursu mai vertosu dela tier-ranii nostri, usioru de induplecatu si angagiati unu'a séu altui domnu, é' pre dlui Ves'a 'lau onoratu cu incederea preotimea si laicii pricepatori de lucru. — Cumca dnii nu de flori de cucu au pescuitu pentru dlui Filipu lasu sa mi-o spuna bietii scolari ai tienutulu nostri dela scól'a comunala din Lugosiulu de josu administratu de d-sea si acum din 2 Iuliu a. c. st. n. si cei din Lugosiulu de susu: parochi'a d-sele; acesti nefericiti, cadiuti in victim'a indiferentismulu d-sele adi nu te mai saluta cu buna diu'a ci cu „Jó napot“ ast'a sörte li s'aru intentiuná si celoralte scóle din inspect. dlui Filipu, cari mai tôte se afla intr'o stare precaria. Dealtmintrelea gazetele magiare din Orade, cari intr'unu choru cânta osan'a resultatulu alegerei de protop. din 29/6 st. v. a. c., revérta lumina si facu illusoria ori-ce indoiéla despre adeveratulu planu alu magiariloru din aceste pârti facia de totu ce e romanescu. Densii nici mai multu nici mai putienu voiescu, decátu nimicirea cu orice pretiu a elementulu românú preponderante; si acestu scopu infernalu speru dloru a-lu realizá cu cooperarea nepasârei unoru individi blândi cá dlui Filipu, cari din fric'a de densii 'si vedu de trebile lor casnice si nu-si fragmenta capulu a le pune stavila. — Din contra in Ves'a, care in decursu abiá de cincí ani, de cându este preotu si asesoru consist. precum si in calitate de inspectore cerc. de scóle, prin infiintarea mai multoru scóle si ameliorarea dotatiunei invet. a devenitu unu spine in ochii lor: domni vedu o stânca neinfrangibila, in care o se potienésca nai'a magiarisatória.

Nu multa durere de capu ne cauzéza inse bucuri'a dloru asupr'a resultatulu alegerei, de óre-ce ven. consist., ce in sensulu stat. org. e chiepmatu a decide in meritulu cestiunei respective si a intári pre unulu dintre cei doi candidati, — de-abuna séma nu se va lasá condusu de svârcolirile d-loru, ci va procede sine ira et studio conformu intereselor nóstre biser. si scol. oferindu acestu onorificu dar' onerosu postu acelui'a, care ni-va serví de garantia; ca turm'a nu ne-a deveni prada lupiloru si care va avé curagiulu a alungá pre cei ce aru vrea sa venda pui in sanctuariulu casei domnului!

Scipione.

Ajutoriu pentru râniti.

Continuarea contribuiriilor de bani

pentru ostasi români râniti din Români'a.

Colecta IX.

(colectata prin dlui parochu Ioachimu Munteanu din Saliste.)

Mari'a St. Banciu	5 fl. cr.
Stanu Banciu	5 „ —
Paraschiv'a N. Mosor'a	3 „ —
Nicolau Mosor'a	3 „ —
Paraschiv'a D. Florianu	10 „ —
Demetriu Florianu	5 „ —
Paraschiv'a Maximu	10 „ —
Ioanu R. Maximu	5 „ —
Mari'a Zacharia	5 „ —
Mari'a Bârza	6 „ —
Demetriu Bârza	5 „ —
Amali'a Bârza	1 „ —
Iustin'a Cosm'a Damianu	1 „ —
Mari'a fii'a lui Iordache Rosc'a	2 „ —
Adolf Wenrich	1 „ —
O. N. N.	3 „ —
Mari'a I. Munteanu	6 „ —
Nicolae Steffe	5 „ —
Lupea Blotiu	20 „ —
Ioanu Martinu	1 „ —
Iordache Rosc'a capitanu	5 „ —
Petru Cergâu	10 „ —
Dumitru D. Pop'a	8 „ —
Alessandru Steffe	8 „ —
Petru Hanciu (Agiu)	10 „ —
Török Dénes	— „ 50
Dumitru Pavelu	2 „ —
Ioanu Hert'i'a	5 „ —
Ioanesiu Peligradu	5 „ —
Dimitrie P. Blotiu	2 „ —
Nicolau N. Pop'a	5 „ —
Nicolae Petrutiu	1 „ —
Comana St. Vêlcu	2 „ —
Stanu Vêlcu	5 „ —
Dimitrie Racuciu	1 „ —
Petcu Hedvig	1 „ —
Nicolae Hert'i'a	1 „ —
Bucuru Comsi'a	10 „ —
Dimitrie B. Comsi'a	2 „ —
Nicolae D. Pop'a	1 „ —
Rachil'a Cifra	1 „ —
Mari'a N. Nartea	— „ 50
Nicolae Nartea 4 lei	— „ —
Parintele Ghermanu Bogdanu din Sibiu	5 „ —

Sum'a 4 lei — bani 193 fl. —

Transportulu sumei din colect'a VIII: 2288 lei 50 bani 1245 fl. 5 cr.

Sum'a totala: 2292 lei 50 bani 1438 fl. 5 cr.

(Va urmá.)

Totu-odata observéza subscris'a ca sumele contribuiriiloru din list'a VIII publicata in Nr. 54 alu „Teleg. Rom.“ s'au colectatu prin dómn'a Agapi'a Drocu din Mercurea.

Sibiu 13/25 Iuliu 1877.

Iudil'a Macellariu
colectanta.

Varietáti.

* Reuniunea sodaliloru români din Sabiu invita cu tóta onóra la „Petrecerea cu dantiu“ ce se va tiené la 16/28 Iuliu st. n. a. c. in pavilonulu gradin'a Hermann. Inceputulu la 8 óre sér'a.

Pretiuulu intrârei: care se va solví la cassa, e pentru unu jucatoriu 80 cr., pentru famili'a de 3 membri 1 fl. 50 cr.,

pentru famili'a de mai multi membri 2 fl., iér' pentru domni juristi si studenti 50 cr. Venitul curatu e destinat in favórea „Reuniunei sodaliloru români din Sabiu.“ Oferte marimóse se voru primí cu multamita si se voru publicá pre cale diuaristica.

Sperámu ca publiculu nostru nu va lipsí a participá la acést'a petrecere si a spriginí astfelu scopulu, pentru care e arangiata, incuragiându in fapta progresarea industriei române, care in stadiulu desvoltárei ei de adi are mare lipsa de concursulu si protectiunea publiculu românú.

* (La adres'a jurnalului „Gazeta Transilvaniei“). Cetimu in Nr. 52 alu acestui jurnalur urmátórele: „Noi aflaramu discursulu dlui Cosm'a numai in „Siebenb. Tagblatt,“ de unde se pare ca trecú si in altele.“

Onorabil'a nóstre colega, care primisce „Teleg. Romanu“ in schimbu, 'i place a aflá discursulu deputatulu Cosm'a **numai** in „Sieb. d. Tagblatt,“ desi „Tel. Rom.“ a publicatu acestu discursu. Nu ne supera, déca redactiunea „Gazetei“ se face a nu cetí „Telegrafulu“, cáci pagub'a pôte fi numai a ei. Precum se vede inse „Gaz. Trans.“ totusi a mai veditu unde-va si cându-va in alte jurnale publicatu discursulu dep. Cosm'a, si i se pare ca acolo a trecut din „S. d. T.“ De óre-ce alte jurnale, afara de „Tel. Rom.“ si „S. d. T.“ n'a publicatu discursulu deput. Cosm'a, acele jurnale, in care a trecut discursulu dep. Cosm'a dupa „S. d. T.“ nu potu fi altele decátu singuru numai „Tel. Rom.“

Acum ne permitemu a intrebá pe onorabil'a redactiune a „Gazetei“, cum de ea a aflu discursulu dep. Cosm'a **numai** in „Sieb. d. Tag.“ pre cându ei i se pare ca alte jurnale (rectius „Tel. Rom.“) l'a reprodustu dupa „Sieb. d. Tag.“ Si apoi cum 'si esplica onorabil'a nóstre colega acést'a reproducere, cându „Tel. Rom.“ publica discursulu deput. Cosm'a in nrulu seu *din 5 Iuliu* st. n. si „S. d. T.“ in nrulu seu *din 10 Iuliu*, adeca 5 dile mai târdiu?

Aceste le constatámu numai in interesulu adeverulu, nu ambitionámu inse a fi citati de „Gazeta Transilvaniei.“

* In nr. din urma a „Gazetei Trans.“ dlui Alesandru Romanu rectificá, ca la banchetulu datu de episcopulu Olteanu cu ocaziunea jubileulu diecesei gr. cath. din Oradea mare d-sea n'a tienutu toastu pentru „armonia între români si unguri“, cáci, dice d-sea, „eu n'amu batutu campii, ci m'amu tienutu de tem'a ce ni-a statu inainte si amu graitu urmátórele cuvinte:

Ilustrissime domnule Episcópe! Preasânti Parinti! Onorabili domni! „Fericita intemplare e, ca serbatóre seculara a intemaié diecesei nóstre coincide cu jubileulu semisecularu alu episcopatulu S. Sele patriarchulu Romei, Piu IX, capu alu biserice cretine catolice. *Duplica e bucuri'a nóstre astadi, precum duplica ni-e si serbatóre si legatur'a, ce ne unesce cu biserica Romei: legatur'a credintiei si a sângelui. . . . .*“

Noi la acestu toastu dicemu: „Sa traiésca leaganulu natiunei nóstre!“ adeca — nu „Rom'a Papei“, care tiene cu *turculu*, ci „Rom'a italianiloru“, care tocmai si-a tramisu flot'a la Tarontu, pentru cá in momentulu potrivitu sa póta numai decátu descalecá pe tiermuri Albaniei si in contielegere cu Russi'a si Germani'a sa sustiena interesele *Italiei* fatia de slavi si greci, déca se va intemplá impartirea Turciei. Eata, astfelu se implinesce misiunea *latina* in orientulu european dar' nu prin binecuventarea armelor *turcesci*, si anatemisarea *schismaticiloru!*

* „U. p. A.“ anuncia ca d. Nicolau Circ'a, fratele profesorulu românú d. Eremi'a Circ'a, este denumitu prefectu in Hârsiov'a (Dobrogia) din partea regimulu rusescu.

Locu deschis*).

Gödöllő l. Budapest'a 9/21 Iuliu.

Onorabila redactiune dela „Tel. Rom.“ in Sibiu. De buna sēma prin mână amica mi se tramisera si i primii astadi aici, unde me aflu in retragere, nrii 50 si 52 ai pretiutului dvostre organu, cu dōue grele atacuri in contr'a mea, pentru pretinsele — grele ilegalități si abusuri, ce a-si fi comisu cá mandataru alu consistoriului aradanu cu ocașiunea alegerei comitetului parochialu si a epitropiei in Banatu-Comlosiu.

Descrierea ce se face actului de sub intrebare, in sine pōrta timbrulu neadeverului, incātu eu sum convinsu, ca nime dintre cei ce cunoscu impregiurările, in cari traumu, si me cunosc pre mine, unu cuventu nu va crede din cele insirate. De unde nici nu cá de rectificarea sēu dōra combatere, ci curatu numai cá de caracterizare a cestiunei pentru publiculu nostru in departatu, aflu cu cale a citá cāte-va date positive privitoare la lucru, si a ve rogá sa li faceti locu in pretiut'a-Vi fōia.

B.-Comlosiulu, comun'a cea mai bogata si cu celu mai lucratoriu si desteptu poporu romānu in mijloculu Banatului, siepte ani de dile n'a fostu in stare a se regulá dupa statutulu organicu si dōue-dieci si cincide ani n'a fostu in stare a-si radicá o a dōu'a clasa scolara, ci — pe lānga tōte frumōsele sele capitale si venituri, pre cari le administrau fāra controlu doi cumnati, protopopulu Sierbanu si parochulu Bogdanu, biseric'a si scōl'a se derimau nereparate de 20 de ani, si dintre 700 de copii, abia cāte 50—100 se indesuiau intr'o biata clasa, devenita mai la urma pe mână unui bietu invetiatoriu dintre cei mai slabi! Tōte sfortiările autorității bisericesci-scolare, cincide comisiuni emise din partea consistoriului, n'au folositu chiaru nimic'a! Disarmonia, frecările si conflictele scandalōse intre poporu si intre protopopulu si cumnatu-seu Bogdanu, ambii spriginiti de dominiu si pe semne si de guvernii, ajunsesera de proverbii!

Atunci, ne mai sciindu ce sa faca in perplesitatea sea Consistoriulu, a rogatu pe subscriulu, sa iese cu asesorele-referente consistorialu parintele Schelejanu afara si sa incerce a vindecá reulu. Resultatulu a fostu ca s'a alesu unu comitetu dintre cei mai onorabili locuitori si un'a epitropia, ce representá o avere de peste 100,000 fl.; si s'a luat din mânăle parintelui Bogdanu avere miscatōria bisericesca in valōre de 24,000 fl.; si s'a deschisu numai decātu o a dōu'a clasa scolara, si in celu mai scurtu tempu s'a reparatu s. biserica, amenintata de a se derimá si s'a adaptatu edificiele scolari pentru trei clase si locuinte pe sēm'a a trei docenti, si astfelu in putiene luni B.-Comlosiulu deveni in privint'a scōlei si bisericei — prim'a comuna in diecese; ér' inalt'a stapanire politica a tieriei, dupa cum vedu din tonulu hartlieloru ei de ingerintia, stá sa plesnēca de necasu, ca — i s'a smulsu din mână sigur'a ocașiune de a redicá in B.-Comlosiu, pe spelele poporului nostru, o mare scōla comunala, dupa chipulu si asemenarea sea!

Facutu-s'au deci prin ómenii parintiloru Sierbanu si Bogdanu, slugile si contractualistii dominali, plansori preste plansori la Ministeriu, Episcopia, Metropolia; esit'au investigatiuni preste investigatiuni: dar' — nici nelegalitate, nici dauna pentru biserica si scōla nu s'a potutu adevér, ci — din contra, totu mereu s'au descoperitu abusurile numitiloru domni cumnati, din care cauza mai la urma, precum audu, parintele Bogdanu si fu suspinsu dela oficiu si beneficiu.

Dēca atacatorii mei in „Telegr. Rom.“ se provōca la jalbele loru, eu me provocu la actele si investigatiunile si decisiunile oficiali.

Este lucru de totu naturalu in acēsta amata patria a nōstra ungu-rēasca, ca ori unde prin concurenti'a lui Babesiu se descoperu si se frēca bine cei fāra de lege, acēsti'a — dēca dejá nu suntu, inte se facu slugile stapanirei si atacatori aprigi ai lui Babesiu. Unii pre acēsta cale, prin acēsta manopera au reesitu; mai multi inse in butulu protectiunei mai inalte, au remasu — batuti de Ddieu!

Asiá sa ni ajute Atotu puterniculu, domniloru atacatori, precum vorbimu adevēru si facemu dreptate si iubimu poporulu! . . .*)

V. Babesiu.

*) Amu datu locu acestei scrisori, de si nu combate intru nimicu cele raportate de corespondentulu nostru din B. Comlosiu. Noi, pāna ce avem de o parte resignatiunea d. Babesiu, ier' de alta parte subscrierile a 280 poporeni din B. Comlosiu, sustienemu corespondinti'a din cestiune in totu cuprinsulu ei. Red.

Burs'a de Viena.

Din 13/25 Iuliu 1877.

Metalicele 5%	62 30
Imprumutulu nat. 5% (argintu)	67 50
Imprumut. de statu din 1860	74 50
Actiuni de banca	114 —
Actiuni de creditu	796 —
London	154 30
Oblig. de desdaunare Unguresci	124 20
„ „ „ Temisiorene	74 —
„ „ „ Ardelenesci	74 —
„ „ „ Croato-slavone	73 75
Argintu	109 10
Galbinu	5 92
Napoleonu d'auru (poli)	9 89 1/2
Valut'a nōua imperiale germāna	60 95

Nr. 84/1877.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de invetiatoriu la scōl'a normala capitala gr. or. din Saliste, se escrie prin acēst'a concursu cu terminulu pāna la 15 Augustu a. c. st. n.

Salariulu anualu pentru acestu postu este 350 fl. v. a.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu sa-si indrepte suplicele loru instruite conformu statut. organicu si legiloru scolari, la prea onor. ppresbiteru dlu Ioanu Hanni'a in Sibiu.

Saliste in 7/19 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu gr. or. in contielegere cu par. ppresbiteru.

1—3

Concursu.

Pentru ocuparea duoru posturi de invetiatoriu la scōl'a normale capitale din Sebesiu, se escrie prin acēst'a concursu pāna in 31 Iuliu a. c. st. v.

Emolumentele impreunate cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. anualu, cari se solvescu in rate lunarie, si quartiru liberu; ier' dupa doi ani de servitiu va cresce lēf'a cu 50 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne suplicele loru, instruite in sensulu statutulu organicu, pāna la terminulu disu, onoratului domnu ppresbiteru Ioanu Tipeiu in Sebesiu, si a documentá, ca au absolvatulu celu putieniu siese clase gimnasiale si cursulu teologicu.

S. Sebesiu, in 2 Iuliu 1877.

Comitetulu parochiale, in contielegere cu protopresbiterulu tractuale.

1—3

Nr. 27.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu preotiescu in vacant'a parochia gr. or. a

Carcedii (Kertsed) de clas'a a III-a ppresbiteratulu Turdei, se escrie concursu.

Cu acestu postu este impreunatu venitulu armatoriu: casa parochiala cu alte edificii necesare, gradina tienatōre de dens'a, cimiteriulu jumetate cu pomi, trei pamenturi aratōre de 20 ferdele semanatura de tōmna, — fenatiu de 2 cara de fēnu, un'a via, dela 36 familii cāte dōue ferdele bucate in jumetate grāu si cucuruзу, — stol'a epitrafirului indatinata.

Doritorii de a ocupá acēsta parochia suntu pofiti a-si asterne concursele sele, in sensulu stat. organicu, pāna in 6 Augustu a. c. cātra sinodulu parochialu, si a le tramite subscrisului pāna la terminulu prefiptu.

Agarbiciu, 1 Iuliu 1877.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Simeonu Popu Moldovanu, m/p. ppresbiteru.

2—3

Nr. 155.

Concursu.

Cu concessiunea Preamaritului consistoriu archidiecesanu din 26 Maiu a. c. Nr. 356 B. — pentru ocuparea postulu de capelanu lānga betrānulu si neputinciosulu parochu Leontie Puscariu, in parochi'a de clas'a II-a gr. or. din Poian'a-marului, protopresbiteratulu tractulu Fagarasiului I. se escrie prin acēst'a concursu cu terminu pāna la 6 Augustu a. c.

Emolumentele impreunate cu susu aretatulu postu de capelanu suntu: a trei'a parte din tōte venitele proprii ale susu mentionatulu parochu.

Concurentii au de a tramite subscrisului suplicele loru instruite in sensulu statutulu organicu si conformu dispositiuniloru sinodulu archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru.

Fagarasiu, 22 Iuniu 1877.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Petru Popescu, m. p. protopopu gr. or.

3—3

Nr. 121 — 1877.

Concursu.

Pentru intregirea parochiei vacante de a III clasa Cristuru, ppresbiteratulu Deveii, se escrie concursu pāna la 31 Iuliu a. c. st. v.

Emolumentele impreunate cu postulu de parochu suntu: quartiru naturalu cu gradina si super-edificate economice, pre lānga ferdela de 20 cupe si venitele stolari dela 100 familii, si folosirea unoru locuri parte aratōrie parte fenatiu, ori apoi quartirulu si 300 fl. v. a. in bani, fāra alte emolumente.

Concurentii voru avé a-si presentá suplicele loru instruite in sensulu statutulu organicu la subsemnatulu oficiu ppresbiteralu pāna in terminulu de mai susu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu m. p. protopresbiteru.

3—3

Nr. 124 — 1877.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Marcosiu de clas'a III, ppresbiteratulu Heghigului se escrie concursu pāna la 6 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

- dela 160 familii cāte o ferdela cucuruзу desfacutu;
- veniturile stolari usuatē;
- lemnle de focu necesarii din padurea comunala;

d) 4 jugere pamentu aratoriu, 2 fenatiu; in fine

e) casa parochiala, siura, grajdu, gradina de pomi si legumi.

Tōte computate laolalta dau sum'a de 400 fl. v. a. Doritorii de a ocupá acēsta parochia suntu avisati, cá concursele loru instruite in sensulu stat. org. sa le astērna pāna la terminulu susu indicatu sinodulu parochialu prin oficiulu ppresbiteralu respectivu. Concurentii cu o calificatiune mai superiōra voru fi preferiti.

Elōpatacu, 1 Iuliu 1877.

In contielegere cu respectivulu comitetu parochiale.

Ioanu Mog'a m. p.

3—3

adm. prot.

N. 79 — 1877.

Concursu.

Pentru ocuparea definitiva a statiunei invetiatoresci in comun'a Gusteritia lānga Sibiu, se deschide prin acēst'a concursu pāna in 27 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

- 140 fl. v. a. dela poporu.
- Folosirea a dōue delnitie de curechiu si a unei gradinutie in curtea scōlei.
- Cuartiru liberu in zidirea scōlei si lemnele necesarii pentru incalditu.

Concurentii, pedagogi absoluti cu esamenu de calificatiune, concursele scrise cu mână Ioru propria, si provideute cu documentele recerute, sa se adreseze la oficiulu protopresbiterale subscrisu.

Sibiu, 1 Iuliu 1877.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or. alu tracrului Sibiuului I, in contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Hanni'a,

3—3

protopopu.

Nr. pr. 149. — 1877.

Edictu.

Savu Forgaci din Feleagu protopresbiteratulu „Palosiu“, — casatoritu in Sasu-chisu cu Ann'a Aldea de aci, ambii gr. or. parasindu-si pe numit'a sea socia de cincide ani cu necredintia, si nesciindu se locul ubicatiunei lui, dēca mai este in viētia, — se provōca prin acēst'a a se presentá la subsemnatulu scaunu protopresbiterale, — cāci la din contra dupa espirarea terminulu ordinatu de lege de unu anu si o di dela dat'a de josu se va aduce decisiunea in procesulu matrimoniale, incaminatu de muierea sea, si in absentia lui.

Sighisiōr'a 20 Iuniu 1877 v.

Scaunulu pprescu gr. or. alu tract. „Sighisiōr'a“.

Zacharia Boiu,

3—3

protopopu

Edictu.

Ioanu Ber'a, de religiunea gr. or. din Sebesiu dela josu, parasindu-si pre legiuit'a sea sotia Mari'a de 14 ani cu necredintia si nesciindu-se unde se afla si dēca mai traiesce, se provōca prin acēst'a a se infatisiá la subsemnatulu scaunu ppteralu, cāci la din contra dupa trecerea unu anu si o di dela dat'a de josu, se va aduce sentintia in procesulu matrimonialu, urditu de muierea sea, si in absentia lui.

Sibiu 7 Iuniu 1877.

Scaunulu ppteralu gr. or. tract. II alu Sibiuului.

I. Popescu,

3—3

protop.